

Socialstyrelsen

Udvikling og omlægning
af socialpsykiatrien

Til den strategiske ledelse

Viden til gavn

Til den strategiske ledelse

Pjecen er skrevet til dig, der er politiker, direktør eller chef. En effektiv udvikling og omlægning starter nemlig hos jer. I har ansvaret for at sætte den faglige, strategiske retning for socialpsykiatrien og skabe rammerne for, at der kan arbejdes recovery-orienteret rehabiliterende, med borgernes håb, ønsker og drømme for fremtiden som afsæt for indsatserne. Pjecen beskriver den vigtige opgave, I har i at gøre kommunen klar til en omlægning mod øget recovery-orienteret rehabilitering.

Pjecen er en del af et samlet koncept for udvikling og omlægning af socialpsykiatrien, som også indeholder guides til ledere og sagsbehandlere i myndighed, til ledere og medarbejdere i de sociale tilbud, til socialpsykiatriens samarbejdspartnere og til de borgere, der modtager støtte i socialpsykiatrien (se boks bagerst).

Hvorfor omlægge socialpsykiatrien

Antallet af mennesker med psykiske vanskeligheder er steget kraftigt de seneste år. Op mod halvdelen af alle danskere vil i løbet af et livsforløb opleve at få en psykisk lidelse. Det forventes, at stigningen vil fortsætte, da der samtidig ses en kraftig vækst i antallet af børn og unge med psykiske vanskeligheder. Det er først og fremmest et problem for de mennesker, det rammer, samt for de mange familier der berøres. Men det er også et samfundsproblem.

Det koster mange penge både i udgifter til forsørgelse og til at hjælpe borgerne, men også i manglende indtægter som følge af lavere beskæftigelsesgrad.

Vi ved, at mennesker med psykiske vanskeligheder kan komme sig med den rette støtte og hjælp, og vi ved at recovery-orienteret rehabilitering virker. Derfor er der et stort potentiale i at omlægge socialpsykiatrien til recovery-orienteret rehabilitering. Omlægningen kan bidrage til, at flere mennesker kommer sig samt til at ressourcerne på området anvendes bedst muligt.

Recovery-orienteret rehabilitering er allerede højt på dagsordenen i mange kommuner, og flere er godt i gang med en omlægning. Der er dog fortsat et stort arbejde i at få forankret tilgangen i praksis, ligesom der mangler målrettede indsatser på området.

Socialstyrelsen har på denne baggrund, i samarbejde med en række kommuner, udviklet et samlet koncept for, hvordan man som kommune kan udvikle og omlægge socialpsykiatrien mod recovery-orienteret rehabilitering.

Hvad er recovery-orienteret rehabilitering

- En tilgang med fokus på at understøtte borgernes muligheder for at komme sig og leve et meningsfuldt liv med størst mulig selvstændighed.
- Der tages afsæt i borgernes ressourcer og deres håb, ønsker og drømme for fremtiden.
- De fleste borgere drømmer om et liv som alle andre med familie, venner, fritidsinteresser og job. Derfor er en integreret beskæftigelses- og socialindsats et centralt element i tilgangen.
- Der er fokus på at sætte tidligt ind samt på et tæt og ligeværdigt samarbejde mellem borgere og medarbejdere.
- Der lægges vægt på at inddrage borgernes netværk og en mere aktiv anvendelse af mulighederne i civilsamfundet og gerne i lokalsamfundet.
- Der er fokus på et tæt samarbejde på tværs af forvaltninger, afdelinger, sektorer og civilsamfund samt med uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv.

Hvad betyder en udvikling og omlægning af kommunen

Jeres beslutning om en omlægning mod recovery-orienteret rehabilitering vil betyde en fundamentalt anden måde at arbejde på i socialpsykiatrien, hvor borgerne er ligeværdige samarbejdspartnere og hvor:

- borgernes håb, ønsker og drømme for fremtiden skal være styrende for indsatserne.
- borgerne gives mulighed for at bidrage til arbejdet med at udvikle socialpsykiatriens ydelser, tilbud og organisering med henblik på at skabe fleksible tilbud, der kan hjælpe dem tættere på deres håb, ønsker og drømme for fremtiden.
- borgerne inviteres med som samarbejdspartnere i de kommunale udviklings- og strategiprocesser, såsom udviklingen af civilsamfundsstrategier der kan understøtte borgernes muligheder for at komme tættere på de fællesskaber, de ønsker at være en del af.

”Jeg blev for første gang spurgt, hvad jeg selv gerne ville. Jeg har været med til at sætte målene, og det er MIN handleplan, vi arbejder med. Nu siger jeg farvel til min bostøtte efter 10 år og overvejer, om jeg skal begynde på den uddannelse, jeg altid har drømt om.”

Borger

Hvilke barrierer skal I være opmærksomme på

En omlægning mod recovery-orienteret rehabilitering kan være udfordrende. Det er afgørende, at I skaber de nødvendige rammer for, at borgerne kan bidrage aktivt i egen sag såvel som i den overordnede strategiske udvikling af socialpsykiatrien. Dette kræver blandt andet tid og ressourcer af organisationen, og der må forventes modstand blandt både ledere og medarbejdere, der kan være bekymrede for, hvad en omlægning betyder for deres faglige praksis såvel som for borgernes trivsel. Nogle vil måske også være bekymrede for, om de organisatoriske rammer understøtter den nye faglige tilgang. Det vil også kræve en fokuseret indsats at styrke samarbejdet mellem sektorer og områder med forskellige budgetter, lovgivninger og prioriteringer.

Hvad er den strategiske ledelses opgave

Du har som direktør eller chef en vigtig opgave i at sætte den faglige, strategiske retning for socialpsykiatrien og i at skabe rammerne for, at I som kommune kan arbejde recovery-orienteret rehabiliterende. Det kræver nemlig at:

- ✓ I skaber et **klart strategisk afsæt** for arbejdet med recovery-orienteret rehabilitering med tydelige mål og handleanvisninger, som skal sikre en ensartet tilgang på tværs af den samlede socialpsykiatri.
  - ✓ I sikrer **koordination og opbakning** på tværs af den samlede socialpsykiatri, for at sikre daglig prioritering, forankring og medejerskab.
  - ✓ der skabes en **samarbejdskultur, der går på tværs** af områder, forvaltninger og sektorer med henblik på at arbejde koordineret med borgerne, herunder i forhold til at bruge mulighederne i de almene fællesskaber i civilsamfundet, da kommunen ikke er alene om at skabe velfærd for borgerne.
  - ✓ der udvikles **kompetencer og faglighed** med fokus på viden og metoder, der styrker virksomme, recovery-orienteret rehabiliterende løsninger.
  - ✓ I sætter fokus på sprog, understøttende processer og redskaber, så der **udvikles en kultur og et mindset**, som understøtter arbejdet med recovery-orienteret rehabilitering.
- ✓ I skaber rammer for, at **myndighed arbejder borgerstyret** med afsæt i borgernes håb, ønsker og drømme for fremtiden og med prioritering af tidlig indsats, sammenhæng og borgernes egne mål.
  - ✓ der udvikles **relevante og fleksible tilbud**, der kan imødekomme borgernes håb, ønsker og drømme for fremtiden, uanset om borgerne har brug for lidt eller meget støtte.
  - ✓ I skaber dialog om **udvikling og resultater**, og der følges systematisk op og monitoreres blandt andet ved brug af nøgletal (se beskrivelse bagerst).
  - ✓ I sikrer, at der er relevante og fleksible **administrative arbejdsgange og systemer**, som understøtter recovery-orienteret rehabilitering.

I guiden *Organisatoriske forudsætninger. Recovery-orienteret rehabilitering i socialpsykiatrien* kan I læse om, hvilke rammer der skal være til stede i en omlægning. I kan også finde inspiration til, hvordan I konkret arbejder med at understøtte dem.

I finder guiden på:

socialstyrelsen.dk/recovery-orienteret-rehabilitering

Socialpsykiatrien nøgletal

Socialpsykiatriens Nøgletal er et redskab udviklet af Socialstyrelsen. Redskabet kan anvendes til løbende at følge status og fremdrift af den faglige og organisatoriske omlægning af socialpsykiatrien. Socialpsykiatriens Nøgletal er dermed en genvej til hurtig og lettilgængelig ledelsesinformation i forbindelse med en omlægning mod øget recovery-orienteret rehabilitering i socialpsykiatrien.

Socialpsykiatriens Nøgletal indeholder 20 nøgletal. Data hentes automatisk fra Danmarks Statistik for 15 af de 20 nøgletal. Det gælder eksempelvis data om, hvor mange der kommer i uddannelse eller beskæftigelse, samt ændringer over tid i forhold til hvilke tilbud der visiteres til. De sidste fem nøgletal belyser udviklingen i borgernes trivsel og oplevelse af indsatsen. Disse data skal I selv indsamle og tilføje til redskabet.

De 20 nøgletal er udviklet for tilsammen at kunne vise omlægningen. Nøgletalsredskabet viser udviklingen i nøgletallene, og det er muligt at sammenligne udviklingen med andre kommuner og hele landet.

” Vi troede, vi havde styr på recovery, men det har faktisk krævet en stor indsats! Nu kan vi se, at det virker – både for borgerne og for vores budgetter. ”

Socialchef

Vil du vide mere

Denne pjece er en del af et samlet koncept for udvikling og omlægning mod recovery-orienteret rehabilitering i socialpsykiatrien. Konceptet består af en række guides og et nøgletalsredskab. Derudover er der udarbejdet en evaluering af fire kommuners arbejde med at omlægge og udvikle deres socialpsykiatri.

Læs mere om konceptet og find nedenstående materialer her:

socialstyrelsen.dk/recovery-orienteret-rehabilitering

- Vejledning til praksis. Koncept for strategisk udvikling og omlægning af socialpsykiatrien
- Guide til sagsbehandlere og ledere på myndighedsområdet
- Guide til medarbejdere og ledere i de sociale tilbud
- Pjece til borgere, der søger støtte
- Pjece til samarbejdspartnere
- Pjece til den strategiske ledelse
- Organisatoriske forudsætninger. Recovery-orienteret rehabilitering i socialpsykiatrien
- Socialpsykiatriens Nøgletal
- Partnerskab om strategisk omlægning af socialpsykiatrien – Evaluering

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

2023